

UDSKRIFT
AF
RIGSRETTENS DOMBOG

RIGSRETTENS KENDELSE
afsagt onsdag den 15. september 2021

Rigsretssagen

mod

fhv. minister Inger Støjberg

I påkendelsen har deltaget Rigsrettens dommere, 13 højesteretsdommere og 13 dommere valgt af Folketinget. De deltagende højesteretsdommere er: Thomas Rørdam (rettens formand), Poul Dahl Jensen (næstformand), Jens Peter Christensen, Henrik Waaben, Michael Rekling, Lars Hjortnæs, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen, Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli, Anne Louise Bormann og Kristian Korfits Nielsen. De af Folketinget valgte dommere er: Erik Christensen, Jacob Mchangama, Pia Gjellerup, Karoly Németh, Klaus Bach Trads, Christian Langballe, Kirsten Brosbøl, Gert Eg, Anne Grete Holmsgaard, Ingelise Bech Hansen, Keld Holm, Karen J. Klint og Karen Rønde.

Ved denne kendelse behandles spørgsmålet, om Ayaan Hirsi Ali skal indkaldes til at afgive vidneforklaring i sagen.

Spørgsmålet har været skriftvekslet mellem parterne og procederet på et retsmøde den 7. september 2021.

Påstande mv.

Forsvarerne har anmodet om tilladelse til, at Ayaan Hirsi Ali afgiver vidneforklaring ved fremmøde i Rigsretten, subsidiært via videolink.

Anklagerne har protesteret mod, at Ayaan Hirsi Ali indkaldes til at afgive vidneforklaring i sagen.

Forsvarerne har om baggrunden for den ønskede forklaring fra Ayaan Hirsi Ali oplyst bl.a.:

”Ayaan Hirsi Ali er en hollandsk statsborger født i Somalia, der over en årrække indgående har beskæftiget sig med integration af indvandrerkvinder, navnlig muslimske. Et af hendes fokusområder er social tvang, hvilket har rod i, at hun selv blev forsøgt tvangsgift.

Ayaan Hirsi Ali har været ansat som forsker ved Wiardi-Beckman Stifting, hun har været medlem af det hollandske parlament for først Det Socialdemokratiske Arbejderparti, siden det liberale VVD, hun har skrevet internationalt anerkendte bøger om kulturel og social tvang, og i dag fylder hun i den globale debat om disse emner som feminist og forfatter.

Baggrunden for ønsket om at indkalde Ayaan Hirsi Ali som vidne er, at hendes person og forfatterskab har været en betydelig kilde til inspiration for fhv. minister Inger Støjbergs politiske dagsorden om at beskytte piger og kvinders rettigheder ved at forhindre social tvang, herunder bogen ”Nomaden” i 2010. Det var således blandt andet Ayaan Hirsi Alis virke, som lå til grund for fhv. minister Inger Støjbergs opfattelse af, at der var behov for at skride resolut ind over for indkvartering af mindreårige med voksne ægtefæller/samlever. Inger Støjberg fik i efteråret 2016 lejlighed til at mødes med Ayaan Hirsi Ali, idet Inger Støjberg og hendes norske kollega, indvandrings- og integrationsminister Sylvi Listhaug, mødtes alene og under private former med Hirsi Ali.”

Afhøringsstemmet er af forsvarerne angivet således:

”Ayaan Hirsi Ali skal afgive forklaring om tvangsægteskaber blandt indvandrerkvinder, navnlig muslimske.

Ayaan Hirsi Ali skal endvidere afgive forklaring om social og kulturel tvang blandt indvandrerkvinder, navnlig muslimske.

Endelig skal Ayaan Hirsi Ali afgive forklaring om adfærden og familierollen hos tvangsgifte indvandrerkvinder, navnlig muslimske.”

Fhv. minister Inger Støjberg er ved anklageskrift af 3. februar 2021 tiltalt for:

”... overtrædelse af § 5, stk. 1, i lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres ansvarlighed ved som udlændinge-, integrations- og boligminister at være ansvarlig for, at Udlændingestyrelsen i perioden fra den 10. februar 2016 og indtil senest den 12. december 2016 iværksatte og fastholdt en indkvarteringsadministration, hvorefter der i et antal sager adskiltes ægtefæller og samlevende par indkvarteret i asylsystemet, hvoraf mindst den ene part var under 18 år, i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og under tilsidesættelse af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglig forvaltning, pligtmæssigt skøn og proportionalitet samt forvaltningsrettens og Den Europæi-

ske Menneskerettighedskonventions krav til konkret og individuel partshøring, sagsoplysning og begrundede afgørelser. Det er en skærpende omstændighed, jf. § 5, stk. 2, i lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres ansvarlighed, at forhenværende minister Inger Støjberg i tilknytning til dette forløb afgav urigtige eller misvisende oplysninger til Folketinget under samrådene i Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg den 1. juni 2017 om samrådsspørgsmål AT og AU, den 23. juni 2017 om samrådsspørgsmål AW-AZ, den 11. oktober 2017 om samrådsspørgsmål A og B og den 1. marts 2019 om samrådsspørgsmål Q, R og U.”

Rigsretten har ved kendelse af 29. juni 2021 om anklageskriftet bestemt:

”De i anklageskriftet anførte forhold vedrørende fhv. minister Inger Støjbergs påstået urigtige eller misvisende oplysninger til Folketinget kan ikke bringes i anvendelse som straffskærpende omstændigheder ved bedømmelsen af forholdet vedrørende indkvarteringsordningen og dens administration.

Bevisførelse vedrørende fhv. minister Inger Støjbergs oplysninger til Folketinget kan ske, i det omfang det kan have betydning for bedømmelsen af skyldspørgsmålet i forholdet vedrørende indkvarteringsordningen og dens administration, herunder for bedømmelsen af, om der er handlet med forsæt eller grov uagtsomhed.”

I Folketingets Udvalg for Forretningsordenens betænkning og indstilling af 27. januar 2021 om Instrukskommissionens beretning, som har dannet grundlag for Folketingets beslutning af 2. februar 2021 om at rejse tiltale for Rigsretten mod fhv. minister Inger Støjberg, er anført bl.a. (Folketingstidende 2020-21, tillæg A, beslutningsforslag nr. B 134, s. 6):

”Et *flertal* i udvalget (S, V, RV, SF, EL, KF, LA, ALT, Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG) og Susanne Zimmer (UFG)) lægger Instrukskommissionens faktumbeskrivelse, bevisvurderinger og bevisafvejninger samt de af underudvalget antagne advokaters (Anne Birgitte Gammeljord og Jon Lauritzens) vurdering til grund. Flertallet udtaler på denne baggrund følgende:

I. Ad indkvarteringsordningen og dens administration

...

Ifølge advokaterne er et ønske om at beskytte mindreårige mod tvangsægteskaber/tvangssamliv i sig selv et sagligt formål. Dette saglige formål kan imidlertid ikke varetages gennem en undtagelsesfri ordning, som er i strid med uskrevne forvaltningsretlige grundsætninger om saglig forvaltning, pligtmæssigt skøn og proportionalitet, som udgør en krænkelse af menneskerettighedskonventionens artikel 8 og børnekonventionen, og som er i strid med de formelle og processuelle krav, der stilles både efter dansk forvaltningsret og menneskerettighedskonventionen. På baggrund af beretningen vurderer advokaterne, at ordningen ikke kan anses for sagligt begrundet.”

Anbringender

Forsvarerne har anført navnlig, at det ikke kan udelukkes, at Ayaan Hirsi Alis forklaring vil blive tillagt betydning for vurderingen af, om fhv. minister Inger Støjberg har forfulgt et sagligt formål, ligesom det ikke kan udelukkes, at forklaringen vil kunne have betydning for en eventuel sanktionsfastsættelse. Rigsretten bemærkede i den seneste rigsretssag, at strafansvar efter ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, må forudsætte, at der er tale om overtrædelser, som alvorligt kan bebrejdes ministeren, og at det i den forbindelse må tillægges betydning, om ministeren har forfulgt usaglige formål, ligesom forholdets tidsmæssige udstrækning og konsekvenser for de berørte selvsagt vil være af betydning, jf. Rigsrettens dom af 22. juni 1995 (UfR 1995.672/2). Fhv. minister Inger Støjberg ønsker med vidneforklaringen fra Ayaan Hirsi Ali at sikre Rigsretten oplysninger om kulturel tvang og indsigt i en af de væsentligste kilder til forståelsen af hendes beslutning vedrørende adskillelsen af mindreårige fra deres ægtefælle eller samlever. Belysningen af det saglige formål får særlig betydning, hvis anklagerne mener, at der ikke i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, var hjemmel til at adskille uden konkrete indikationer på tvang. Oplysninger om kulturel tvang får desuden betydning for, om grænsen for strafansvar i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, er overskredet. Det skal i den forbindelse tillægges betydning, hvilke konsekvenser separat indkvartering har haft for de enkelte par, og om separat indkvartering er sket og opretholdt i strid med loven. Det er væsentligt for fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser, om der vurderes at foreligge et tvangselement i parrenes forhold.

Anklagerne har anført navnlig, at Ayaan Hirsi Ali ikke har været involveret i det konkrete sagsforløb og derfor ikke kan bidrage med oplysninger i relation til sagens bevistemaer. Hun vil ikke kunne fremkomme med relevante oplysninger om, hvorvidt fhv. minister Inger Støjberg ved sin beslutning om at adskille asylpar har forfulgt et sagligt formål og handlet i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og almindelige forvaltningsretlige principper. Hvis forsvarerne mener, at forhold vedrørende piger og kvinders rettigheder og retsstilling i den muslimske kultur, begrebet barnebrude, social og kulturel tvang mv. bør belyses yderligere, vil det kunne ske ved, at forsvarerne udarbejder en materialesamling med relevant litteratur herom. Der er ikke grundlag for, at Ayaan Hirsi Ali indkaldes til at afgive forklaring om sådanne forhold.

Rigsrettens begrundelse og resultat

Efter rigsretslovens § 37 afgøres tvist mellem parterne om indkaldelse af et vidne ved Rigsrettens kendelse. Det fremgår af forarbejderne, at ”Det ansees rigtigst, at Anklageren ordentligviis indstævner alle Vidner, som skulle afhøres i Retten. Men dog bør der sørges for, at denne Regel ikke misbruges af Tiltalte til at forhale Sagen eller til at faae Vidner afhørte om Gjenstande, der ei vedkomme denne”, jf. Rigsdagstidende 1851 (tredje session), tillæg A, sp. 339. Dette svarer til, hvad der efter retsplejeloven gælder i almindelige straffesager, hvor retten kan afskære bevisførelse, som skønnes at være uden betydning for sagen.

25 dommere udtaler herefter:

Ayaan Hirsi Ali har ikke været involveret i det konkrete sagsforløb og vil således ikke kunne bidrage med oplysninger herom.

Vi finder, at de generelle forhold vedrørende tvangsægteskaber og social og kulturel tvang mv., som forsvarerne ønsker, at Ayaan Hirsi Ali skal afgive forklaring om, ikke kan antages at have betydning for Rigsrettens bedømmelse af skyldspørgsmålet og en eventuel straffastsættelse. Det bemærkes herved, at det forhold, at Ayaan Hirsi Ali har været en væsentlig kilde til inspiration for fhv. minister Inger Støjberg, ikke kan begrunde, at Ayaan Hirsi Ali indkaldes til at afgive forklaring i sagen.

På den anførte baggrund finder vi, at Ayaan Hirsi Ali ikke skal indkaldes til at afgive vidneforklaring i sagen. Herefter stemmer vi for, at forsvarernes anmodning herom ikke imødekommes.

En dommer udtaler:

Jeg finder, at det ikke kan udelukkes, at en forklaring fra Ayaan Hirsi Ali vil kunne have betydning for vurderingen af skyldspørgsmålet og en eventuel straffastsættelse, og jeg stemmer derfor for at imødekomme forsvarernes anmodning.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Thi bestemmes:

Forsvarernes anmodning om, at Ayaan Hirsi Ali indkaldes til at afgive forklaring i sagen, imødekommes ikke.

--oo0oo--

**Udskriftens rigtighed bekræftes.
Rigsretten, den 15. september 2021.**

**Tina Halberg
kontorfuldmægtig**